
Vejledning om brandsikkerhed ved større arrangementer

Brandforebyggelse

Vejledning nr. 3

Vejledning om brandsikkerhed ved større arrangementer omfattet af tekniske forskrifter for forsamlingsstelte, selskabshuse, salgsområder og campingområder

Brandforebyggelse, vejledning nr. 3

Udgivet af:

Beredskabsstyrelsen
Center for forebyggelse
Datavej 16
3460 Birkerød
Telefon: 45 90 60 00
Fax: 45 90 60 60
E-mail. cfo@brs.dk
www.brs.dk

Udgivet: 8. december 2010
Sagsnr.: 2010/016382

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	3
2	Regler på området.....	4
3	Definitioner og forklaringer.....	5
4	Planlægning og Ledelse	8
4.1	Planlægning	8
4.2	Ledelse og kommunikation	9
5	Pladsens indretning	11
5.1	Beskrivelse og tegningsmateriale.....	12
5.2	Forsamlingstelte og selskabshuse til højst 150 personer	14
5.3	Forsamlingstelte og selskabshuse til flere end 150 personer	14
5.4	Campingområder	15
5.5	Salgsområder	17
6	Musikscener og anden underholdning.....	19
7	Brandslukning og brandslukningsmateriel	20
8	Fyrværkeri og andre brandfarlige effekter	21
9	Installationer	22
10	Anvendelse af sportsarenaer til arrangementer	23
11	Beredskabsplanlægning	24
12	Byggetilladelse til telte	25

1 Indledning

Formålet med denne vejledning er at forklare, hvilke brandforebyggende krav der stilles til musikarrangementer og andre arrangementer, f.eks. arrangementer med siddende publikum, kræmmermarkeder, dyrskuer og lignende, der afholdes i det fri, og som tiltrækker et større publikum.

Denne vejledning henvender sig til arrangementer af ovennævnte karakter hvor der etableres forsamlingsstelte og selskabshuse større end 50 m², campingområder til flere end 150 overnattende personer og salgsområder.

Endvidere indeholder vejledningen specifikke råd og retningslinjer til arrangøren vedrørende brandsikkerhed.

De brandforebyggende krav skal sikre frie og tilstrækkelige flugtveje, der giver alle tilstedeværende personer mulighed for at bringe sig i sikkerhed i tilfælde af brand. Endvidere skal kravene sikre, at risikoen, for at brande opstår og at brande breder sig, formindskes mest muligt, og der er forsvarlige rednings- og slukningsmuligheder i tilfælde af brand.

Det er muligt for kommunalbestyrelsen (redningsberedskabet), at tillade at fra de krav, der er beskrevet i denne vejledning fraviges ved hjælp af andre brandværnsforanstaltninger (såkaldte tekniske bytter), så længe der samme sikkerhedsniveau opretholdes.

2 Regler på området

Forsvarsministeriet:

Beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 660 af 10. juni 2009.

Indenrigsministeriets (nu Forsvarsministeriets) bekendtgørelse nr. 553 af 21. juni 2001 om brandværnsforanstaltninger for forsamlingstelte, selskabshuse, salgsområder og campingområder, der ikke er omfattet af campingreglementet.

Beredskabsstyrelsens tekniske forskrifter af 18. oktober 2005 for forsamlingstelte, selskabshuse, salgsområder og campingområder, der ikke er omfattet af campingreglementet.

Beredskabsstyrelsens bekendtgørelse nr. 212 af 27. marts 2008 om driftsmæssige forskrifter for hoteller m.v., plejehuse, forsamlingslokaler, undervisningslokaler, daginstitutioner og butikker.

Justitsministeriets (nu Forsvarsministeriets) bekendtgørelse nr. 160 af 26. april 1985 om F-gas (Flaskegas).

Tekniske forskrifter for F-gas, udsendt den 15. juni 1985 af Statens Brandinspektion (nu Beredskabsstyrelsen).

Økonomi- og Erhvervsministeriet:

Byggeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 452 af 24. juni 1998.

Sikkerhedsstyrelsens stærkstrømsbekendtgørelse.

Bekendtgørelse nr. 514 af 16. oktober 1981 om forskrifter for udførelse af gasinstallationer (Gasreglementet). Bekendtgørelsen administreres af Danmarks Gasmateriel Prøvning (nu Sikkerhedsstyrelsen). Herunder gasreglementets afsnit B-5 om blandt andet midlertidige F-gasinstallationer til festivaler.

Beskæftigelsesministeriet:

Arbejdstilsynets bekendtgørelse om sikkerhedsskiltning og anden form for signalgivning.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 743 af 23. september 1999 om indretning af trykbærende udstyr, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 97/23/EF.

3 Definitioner og forklaringer

Arrangøren: Enkeltperson eller organisation, der planlægger og styrer arrangementet, og som tillige er ansvarlig for overholdelse af de tekniske forskrifter.

Beklædning klasse K1 10 B-s1, d0: Brandteknisk betegnelse for byggemateriale, der refererer til den europæiske klassifikationsstandard EN 13501. Som eksempel på klasse K1 10 B-s1,d0 [klasse 1 beklædning] kan nævnes 9 mm gipskartonplade.

Beklædning klasse K1 10 D-s2, d2: Brandteknisk betegnelse for byggemateriale, der refererer til den europæiske klassifikationsstandard EN 13501. Som eksempler på klasse K1 10 D-s2,d2 [klasse 2 beklædning] kan nævnes 9 mm spånplade, 9 mm træfiberplade eller 9 mm krydsfinerplade.

Beredskabsstyrelsen: Styrelse under Forsvarsministeriet.

Brandmæssigt egnet: Et materiale betragtes som brandmæssigt egnet, når det ved brandpåvirkning ikke brænder eller er svært at antænde, og røgudviklingen er minimal. Dokumentation for, at et materiale er brandmæssigt egnet, fås f.eks. i form af en godkendelse fra Erhvervs- og byggestyrelsen (en såkaldt MK-godkendelse), en prøvningsattest fra et anerkendt prøvningsinstitut eller en godkendelse fra ansvarlige myndigheder i andre EU- og EFTA lande samt Tyrkiet.

Brandskel: Konstruktion som gør det muligt at nedsætte de indbyrdes afstandskrav eller afstandskravene til friområder, f.eks. ved opsætning af K1 10 B-s1,d0 beklædning [klasse 1 beklædning] eller K1 10 D-s2,d2 beklædning [klasse 2 beklædning].

Campingenhed: Telt, campingvogn, overnatningscontainer eller anden transportabel konstruktion som en campingbil og lignende.

Campingområde: Areal i det fri, der udlægges til brug for campingenheder og tilknyttede servicefaciliteter som toiletter, bade- og bruserum, kogepladser, affaldspladser m.v. og friområder.

Caravanområde: Den del af et campingområde, hvor der opstilles campingvogne, campingbiler, overnatningscontainere og lignende.

Flugtvej: Friområde, der giver personer mulighed for fra et givet punkt i et forsamlingsstelt, selskabshus, lukket eller indhegnet område at flygte helt til det fri. Døre og andre åbninger (dog ikke vinduer) betragtes som flugtveje.

Flugtvejsbelysning: Flugtvejsbelysning omfatter belyste skilte, anbragt over eller umiddelbart ved udgangsdøre eventuelt suppleret med konstant belysning af henvisningsskilte på strategiske steder. Flugtvejsbelysning skal være tændt når lokaler er i brug.

Flugtvejsskilt: Et sikkerhedsskilt (se fig. 1), som giver anvisning vedrørende nødudgange og flugtveje. Skiltet er grønt med piktogram og skal opfylde Arbejdstilsynets bestemmelser om sikkerhedskiltning i bekendtgørelsen om sikkerhedskiltning og anden form for signalgivning.

Fig. 1: Flugtvejsskilt

Forsamlingstelt: Telt med master og barduner, stålrammer eller lignende, der anvendes som forsamlingslokalitet.

Friområde: Areal, der udlægges i campingområder og i salgsområder med henblik på at hindre, at brande breder sig, og for at sikre forsvarlige rednings- og slukningsmuligheder i tilfælde af brand.

Helt til det fri: Det område, hvor man frit kan vælge den videre flugtretning (180°), og hvor man er i sikkerhed for brande eller andre truende ulykker.

Indbyrdes afstand mellem telte: Den indbyrdes afstand mellem telte regnes fra bardun til bardun.

Overnatningscontainer: Bygning med ydervægge af fast materiale (træ, stål m.v.), der opstilles for midlertidig anvendelse som overnatningslokalitet for højst 10 personer.

Panikbelysning: Belysning der tænder ved strømsvigt og giver en minimum belysning, således at personer kan orientere sig i og om flugtveje.

Pladsen: Hele det område, som anvendes til arrangementet, herunder publikumsområder, bagområder og serviceområder.

Pladsfordelingsplan: Plan, der viser opstilling af stole, bænke, borde og andet inventar i forsamlingsstelte eller selskabshuse. Pladsfordelingsplanen kan udarbejdes som sort-hvid tegning eller i farver. Der henvises til Beredskabsstyrelsens vejledning om pladsfordelingsplaner i forsamlingsstelte og selskabshuse og om teltudgange fra marts 2002.

Salgsområde: Areal i det fri, der udlægges til brug for salgsboder, der opstilles for midlertidig anvendelse.

Selskabshus: Bygning med ydervægge af fast materiale (træ, stål m.v.), der opstilles for midlertidig anvendelse som forsamlingslokalitet.

Teltområde: Den del af et campingområde, hvor der opstilles telte.

TF: Bruges i det følgende som forkortelse for Beredskabsstyrelsens tekniske forskrifter for forsamlingsstelte, selskabshuse, salgsområder og campingområder, der ikke er omfattet af campingreglementet.

4 Planlægning og Ledelse

I forbindelse med store arrangementer er planlægning og ledelse to vigtige elementer for et succesfuldt arrangement.

4.1 Planlægning

Arrangører af store arrangementer skal i god tid, ca. 6-9 måneder før afholdelse, sende en ansøgning om afholdelse af arrangementet til politiet, af hensyn til politivedtægten om annoncering af arrangementet. Politiet og kommunalbestyrelsen (redningsberedskabet) giver en betinget tilladelse under forudsætning af, at der senere fremsendes en endelig ansøgning bilagt en beskrivelse af arrangementet og målfaste tegninger (risikovurdering).

I den efterfølgende planlægningsfase er det vigtigt, at arrangementets ledelse tager kontakt til de relevante myndigheder, herunder til politiet, den præhospitale leder og kommunalbestyrelsen (redningsberedskabet). (Se i øvrigt afsnit 5 med hensyn til ambulanceveje). Det er også af stor betydning, at der afholdes kontaktmøder med myndighederne, idet myndighederne kan oplyse om hvilke regler, der gælder, og hvordan praksis er for de enkelte områder.

Ifølge TF gælder der en ansøgningsfrist på 30 dage, men da redningsberedskabet allerede i planlægningsfasen har været inddraget, bør der i princippet blot være tale om en formssag, når man når frem til ansøgningstidspunktet. Etableres kontakten for sent, vil det kunne medføre, at arrangementet eller dele af arrangementet ikke kan gennemføres, idet de krav, redningsberedskabet opstiller, ikke kan opfyldes inden afviklingen af arrangementet.

Den i ansøgningen vedlagte beskrivelse (risikovurdering) skal bl.a. indeholde en brandsikkerhedsmæssig vurdering. I relation til brandsikkerheden er det nødvendigt at tage hensyn til arrangementets karakter. Forhåndsviden om det publikum (antal og adfærd), som arrangementet henvender sig til, er en værdifuld information ved en risikovurdering. Erfaringerne viser, at en bestemt gruppe af publikum har en særlig risikobetonet adfærd, som kan kræve, at der skal træffes passende foranstaltninger, som f.eks. samlet placering på campingområdet og udsættelse af ekstra vagtpersonale.

I forbindelse med ansøgningen er det afgørende, at der er én navngiven arrangør eller en arrangøren udpeget leder, idet denne person kan gøres ansvarlig for, at TF overholdes.

Yderligere kan det være relevant, såfremt der er tale om et arrangement af flere dages varighed, at indrette områder til parkering, camping, kogepladser og andre servicefaciliteter. Der skal etableres et brandberedskab med opstilling af brandslukningsmateriel og mulighed for alarmering af redningsberedskabet samt udarbejdes ordensregler. Arrangørens beskrivelse (risikovurdering) om brandsikkerhed skal godkendes af redningsberedskabet. Er der deltagere, som overnatter i telt, campingbiler, bobusser eller lignende, skal der som hovedregel etableres adskilte telt- og caravanområder.

Desuden er det normalt, at der uanset arrangementets varighed opstilles salgsboder. Der skal i givet fald planlægges salgsområder, som skal godkendes af redningsberedskabet.

Den brandsikkerhedsmæssige beskrivelse bør indeholde en beskrivelse af hvilke forholdsregler arrangøren har truffet for at gøre brandsikkerhedsniveauet acceptabelt. Vurderingen bør beskrive brandværnsforanstaltningerne for pladsens enkelte områder som for arrangementsområdet som helhed:

- Områder med forsamlingsstelte og selskabshuse.
- Campingområder.
- Salgsområder.
- Friområder.
- Områder tilgængelige for publikum.
- Scener og bagområder.

4.2 Ledelse og kommunikation

Det er også af afgørende betydning for den brandmæssige sikkerhed i forbindelse med et arrangement, at der er en god kommunikation mellem ledelsen af arrangementet og redningsberedskabet og mellem myndighederne indbyrdes.

Informationen af publikum samt publikums oplysninger til redningsberedskabet i tilfælde af en nødsituation er andre vigtige elementer, når kommunikationsbehov og metoder skal vurderes.

Information af publikum

Ved overvejelser om og udarbejdelse af informationsmateriale til publikum bør redningsberedskabet også inddrages. I informationsmaterialet kan der f.eks. indgå oplysninger om ordensregler, placering af brandslukningsmateriel og alarmering.

Af information til publikum kan nævnes kortmateriale, der viser placeringen af flugtveje, flugtvejsskilte, opslag om ordensregler, brandslukningsmateriel, kogepladser og affaldscontainere. Der kan endvidere være tale om orientering om brug af åben ild, forbud mod at medbringe møbler og lignende brandbare genstande samt forbud mod at medbringe fyrværkeri i campingområder.

Publikum skal endvidere være orienteret om anbringelsessteder for telefon, radio eller andet kommunikationsmiddel til alarmering af brandvæsenet. Publikum skal ligeledes være orienteret om, hvordan brandvæsenet alarmeres, f.eks.: "Ring 1-1-2, meddel hvad der er sket, hvor det er sket, hvem du er, og hvor mange personer der er kommet til skade."

Information og instruktion af personalet

Der skal lige som for publikums vedkommende gives information til personalet i form af kortmateriale, der viser placeringen af brandslukningsmateriel, placeringen af flugt- og red-

ningsveje samt anbringelsessteder for telefon, radio eller andet kommunikationsmiddel til alarmering af brandvæsenet.

Det er meget vigtigt, at personalet er vidende om flugtvejsforholdene, idet det kan være påkrævet, at publikum skal have hjælp til at komme i sikkerhed.

Personalet skal ligeledes være orienteret om, hvordan brandvæsenet alarmeres. I forsamlingsstelte og selskabshuse med plads til flere end 150 personer skal der på steder, hvor personalet færdes, opsættes en brand- og evakueringsinstruks, der som minimum skal beskrive, hvordan alarmering af brandvæsenet foretages, hvordan personalet orienteres om den opståede nødsituation, og at personalet skal sørge for, at gæsterne kommer i sikkerhed. Personalet skal instrueres om indholdet af en sådan instruks.

Det brandslukningsmateriel, der kræves opstillet forskellige steder på pladsen og i forsamlingsstelte, skal kunne anvendes af personalet til at begrænse brandens udbredelse, inden redningsberedskabet ankommer. Dette forudsætter, at brugerne er bekendt med brandslukningsmateriellet og dets anvendelse.

Brugerne af brandslukningsmateriel, som f.eks. vagtpersonalet på campingområderne, bør derfor gives undervisning i elementær brandbekæmpelse, herunder brugen af brandslukningsmateriel. Redningsberedskabet kan være behjælpeligt hermed.

Information af redningsberedskabet

Redningsberedskabet skal være orienteret om, hvordan arrangøren eller den ansvarlige leder samt andre ansvarspersoner umiddelbart kan kontaktes under hele arrangementet.

5 Pladsens indretning

I planlægningsfasen skal der også træffes beslutning om en egnet plads til arrangementet, herunder vurderes, om den er egnet brandsikkerhedsmæssigt. I vurderingerne skal der endvidere tages hensyn til pladsens placering i forhold til køretid for redningsberedskabet og ambulanceberedskabet, herunder placeringen i forhold til sygehuse i området. Da arrangøren skal forholde sig til ambulanceveje, skal det huskes at ansøgning og beskrivelse skal fremsendes til den præhospitale leder iht. afsnit 4.1.

Pladsens nærmere anvendelse og opdeling i delområder skal planlægges og vurderes som en helhed. Alle områder skal nøje placeres i forhold til hinanden. Der skal således være tilstrækkelige arealer til redning og slukning i alle delområder, ligesom der skal være gode tilkørselsforhold.

Fælles for alle områder er flugtvejsforholdene, som skal sikre, at alle personer - publikum, frivillige eller andet personale, som er tilknyttet arrangementet - har uhindret mulighed for at komme til et sikkert område væk fra en brand og anden truende ulykke.

Dette gælder for såvel personer, som opholder sig indendørs i f.eks. telte og selskabshuse, som for personer, der opholder sig udendørs i afspærrede områder.

I forbindelse med en evakuering vil de fleste personer vælge den vej, man er kommet ind af. I tilfælde af at vejen er spærret, skal det tydeligt fremgå hvilken flugtvej, som herefter er mulig at anvende. Det er derfor vigtigt med en tydelig flugtvejsmarkering.

På pladsen skal der ved hver udgang opsættes flugtvejsskilte. Størrelsen på flugtvejsskilte skal være sådan, at publikum fra et hvilket som helst sted på pladsen klart kan se et flugtvejsskilt. Et flugtvejsskilt størrelse kan findes ud fra følgende formel:

Læseafstand = $H \times Z$; H: højden på skilt, Z: konstant (100 for eksternt belyst skilt og 200 for internt belyst skilt)

Skiltene størrelse kan dog variere efter forhold på pladsen.

Såfremt selve pladsen eller delområderne er omgivet af hegn og benyttes efter mørkets frembrud, skal alle flugtvejsskilte være belyste. Belysningen skal kunne fungere i mindst en halv time efter en eventuel strømafbrydelse.

Hvis der på pladsen opstilles forsamlingsstelte, hvor der kan være mange mennesker samlet, skal det sikres, at flugtvejene fra teltet kan føre helt til det fri.

Under arrangementet skal pladsen regelmæssigt rengøres for affald og andet brandbart materiale. Der henvises til brandteknisk vejledning nr. 29 udgivet af Dansk Brand- og sikrings-teknisk Institut.

Opstilling af konstruktioner på pladsen, som er udført af brandbart materiale, skal godkendes af kommunalbestyrelsen. Der henvises til denne vejlednings afsnit 12.

Fig. 2: Eksempler på konstruktioner udført af brændbart materiale, der kræver kommunalbestyrelsens godkendelse

5.1 Beskrivelse og tegningsmateriale

Til brug for ansøgningen til redningsberedskabet skal der udarbejdes en beskrivelse af pladsen samt pladsens inddeling i forskellige anvendelsesområder. Beskrivelsen skal være bilagt målfast tegningsmateriale.

Tegningsmaterialet skal bestå af mindst et oversigtskort over hele pladsen (se fig. 3) samt detailplaner over delområder, placeringen af forsamlingsstelte og selskabshuse, salgsområder, campingområder (herunder teltområder og caravanområder), parkeringsområder, scener, bagområder samt serviceområder.

Oversigtskortet skal vise følgende:

- Tilkørselsveje til pladsen.
- Arealer til redning og slukning, herunder friområder.
- De forskellige delområder, herunder områder, hvor der opstilles forsamlingsstelte og selskabshuse, campingområder, serviceområder, parkeringsområder og scener med bagområder.
- Depoter for flaskegas (F-gas), der skal anvendes til madlavning eller opvarmning mv.
- Oplag af diesel til generatorer eller opvarmning mv.
- Særligt udpegede områder i forbindelse med en evt. evakuering.

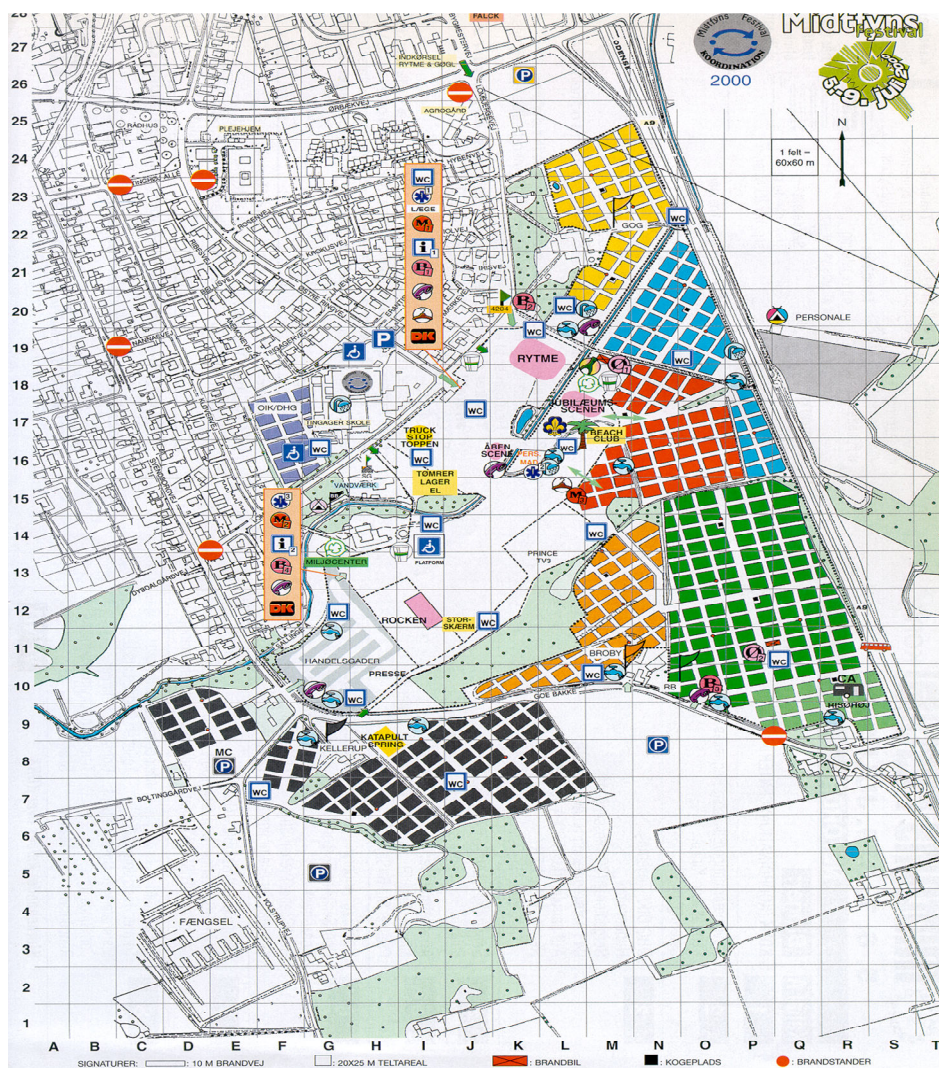

Fig. 3: Eksempel på oversigtskort

Detailkortet over delområder skal vise følgende:

- Flugtveje, herunder flugtvejsskiltes placering.
- Brandslukningsmateriel.
- Brandveje og friområder.
- Affaldscontainere.
- Depoter for F-gas.
- Brandskel.

5.2 Forsamlingstelte og selskabshuse til højst 150 personer

Forsamlingsteltes teltdug skal være brandmæssigt egnet.

Selskabshuses vægge og lofter skal have overflader af mindst klasse K1 10 D-s2, d2 [klasse 2-beklædning]. Såfremt der anvendes teltdug som loftsbeklædning i et selskabshus, skal teltdugen være brandmæssigt egnet.

Fra forsamlingstelte og selskabshuse skal der være mindst 2 udgange, hver med en fri bredde på mindst 0,8 m og en fri højde på 2 m, placeret i forsamlingsteltes eller selskabshusets modstående ender. Udgange må ikke camoufleres, men skal tydeligt fremtræde som udgange, og skal kunne passeres i flugtretningen uden brug af nøgle eller særligt værktøj. Såfremt der anvendes snoretræk eller lignende som lukkesystem, skal udgange være fuldt åbne i driftstiden.

Over eller umiddelbart ved udgange skal der anbringes flugtvejsskilte udført i overensstemmelse med bestemmelserne i Arbejdstilsynets bekendtgørelse om sikkerhedsskiltning og anden form for signalgivning.

El-installationerne skal opfylde kravene i stærkstrømsbekendtgørelsen.

5.3 Forsamlingstelte og selskabshuse til flere end 150 personer

Opstilles forsamlingstelte til flere end 150 personer, skal den ansvarlige arrangør eller en af denne udpeget leder for teltet sørge for, at der føres en driftsjournal om egenkontrol af flugtveje, flugtvejs- og panikbelysning, brandslukningsmateriel samt om instruktion af personalet i teltet m.v.

To eller flere forsamlingstelte eller selskabshuse, der opstilles i en indbyrdes afstand på mindre end 5 m, betragtes som ét forsamlingstelt eller selskabshus.

Forsamlingsteltes teltdug skal være brandmæssigt egnet.

Selskabshuses vægge og lofter skal have overflader af mindst klasse K1 10 D-s2, d2 [klasse 2-beklædning]. Såfremt der anvendes teltdug som loftsbeklædning i et selskabshus, skal teltdugen være brandmæssigt egnet.

Ved planlægningen af placeringen af forsamlingstelte og selskabshuse bør der i høj grad tages hensyn til flugtvejsmulighederne ikke blot ud af teltet/huset men også væk fra teltet/huset helt til det fri.

Forsamlingstelte og selskabshuse på over 50 m² til flere end 150 personer skal godkendes af redningsberedskabet inden opstillingen på pladsen. Såfremt der skal opstilles borde og stole i teltet/huset, skal ansøgningen vedlægges en pladsfordelingsplan.

Fælles for forsamlingsstelte og selskabshuse er kravene til flugtveje og brandslukningsmateriel.

I forsamlingsstelte og selskabshuse skal det fremgå hvor mange personer, der maksimalt må være i teltet. Dette kan enten ske i form af en godkendt pladsfordelingsplan eller et opslag med det maksimalt tilladelige antal personer, som må gives adgang til forsamlingssteltet eller selskabshuset. Flugtvejenes bredde er bestemmende for antallet af personer, som må opholde sig i teltet/huset. Det maksimalt tilladelige antal personer, som må gives adgang til teltet/huset, skal svare til den samlede bredde af flugtvejene, målt på det smalleste sted, således at 1 person svarer til 1 cm flugtvejsbredde. I et telt, hvor der er 2 udgange på hver 2 m bredde, må der derfor maksimalt gives adgang til 400 personer under hensyntagen til indretningen.

For forsamlingsstelte og selskabshuse samt sektioner i disse, der indbefatter udgange, og som er fremstillet efter 31. december 2005, gælder dog, at hver udgang skal have en fri bredde på mindst 1,2 m.

I forsamlingsstelte og selskabshuse skal der endvidere installeres godkendt flugtvejs- og panikbelysning, som ved en eventuel strømafbrydelse skal kunne fungere i mindst en halv time.

El-installationerne skal opfylde kravene i stærkstrømsbekendtgørelsen.

Hvis der i forsamlingsstelte eller selskabshuse opsættes barrierer i forbindelse med f.eks. "crowd-control", er det vigtigt at barriererne ikke ændrer på flugtvejene og at der stadig er forsvarlige rednings- og slukningsmuligheder i tilfælde af brand. Opsættes der barrierer i teltet/huset medfører det krav om pladsfordelingsplan, som skal godkendes af kommunalbestyrelsen (redningsberedskabet).

5.4 Campingområder

Ved arrangementer, der indebærer camping, har arrangøren også en pligt til at sørge for, at der på ethvert tidspunkt er fornødent vagtpersonale på området til at sikre, at ordensreglerne bliver overholdt. Det vil bl.a. sige, at der ikke bruges åben ild på steder, der ikke er godkendt hertil, og at flugtvejene holdes frie for telte eller andet.

Campingområder skal placeres og indrettes og benyttes i overensstemmelse med TF. I den forbindelse skal arrangøren tage stilling til hvor mange overnattende personer, områderne skal anvendes af.

Forsamlingsstelte og andre telte på over 50 m² må højst benyttes til overnatning af 20 personer.

Til campingområderne kan der etableres områder med servicefaciliteter til betjening af publikum. Såfremt der opstilles salgsboder i sådanne områder, gælder kravene til salgsområder.

Affald på campingområder vil typisk være ensbetydende med meget brandbart materiale. Der bør derfor udarbejdes en plan for, hvordan renovationen klares. Dette sker bl.a. ved opstilling af affaldscontainere efter redningsberedskabets anvisninger. Da området er et publikumsområde, kan det være forbundet med vanskeligheder at få folk til at anbringe affaldet i containere. Det må derfor også indgå i planen, at der skal foretages en jævnlig oprydning på området, ligesom affaldet må køres væk fra pladsen mindst en gang om dagen.

Det kan endvidere være nødvendigt at sikre de opstillede containere mod ildspåsættelse.

Tilkørselsforholdene til campingområderne skal tilpasses således, at redningsberedskabets køretøjer kan komme uhindret frem til de enkelte områder. Således skal der ved udformningen ad tilkørselsveje tages hensyn til højde, bredde, vægt og svingningsradier af redningsberedskabets køretøjer.

Hvis teltene placeres med en indbyrdes afstand på mindst 3 m kan de enkelte områder have en størrelse på max. 1000 m².

Det kan imidlertid være vanskeligt at fastholde afstandskravet på 3 m, og derfor er det tilladt, at teltene placeres uden indbyrdes afstandskrav, mod at hvert teltområde ikke overstiger 500 m².

I caravanområder er det ikke muligt at fravige afstandskravet på 3 m mellem campingenhederne og området må ikke overstige 500 m².

Overnatningscontainere kan opstilles i caravanområder, hvis det samlede gulvareal ikke overstiger 50 m², flugtveje og redningsåbninger overholder bestemmelserne i Bygningsreglementet, at der i hvert soverum opsættes en røgalarm og at rumopvarmning kun sker med el-varme. Overnatningscontainere må ikke stables eller sammenbygges i højden.

Hvert teltområde skal være omgivet af friarealer på mindst 5 m, dog således at friarealet skal være mindst 10 m, hvis et teltområde grænser op til en kogeplads.

Da brug af åben ild i campingområderne ikke er tilladt, vil det ofte være nødvendigt at oprette særlige kogepladser. Fra kogepladser til omkringliggende områder skal der være friarealer på mindst 10 m.

Brandberedskabet på campingarealerne fastsættes af redningsberedskabet.

I campingområderne skal publikum have mulighed for at alarmere redningsberedskabet i forbindelse med brand. Der skal placeres telefoner, radio eller anden form for kommunikationsmiddel på campingområderne, og disse skal tydeligt markeres efter aftale med redningsberedskabet.

Såfremt campingområderne har et samlet areal på over 50.000 m² eller har flere end 2.500 overnattende personer, kan redningsberedskabet stille yderligere krav om brandforebyggende foranstaltninger efter en brandmæssig risikovurdering.

Eksempler på disse krav kan være:

- Udarbejdelse af beredskabsplan.
- Udvidet brandberedskab.
- Yderligere opdeling af campingområderne.
- Opstilling af brandvagtårne til at overskue campingområder.
- Maksimal størrelse på telte.
- Særlige ordensregler.

5.5 Salgsområder

Salgsområder kan forekomme flere steder på pladsen, f.eks. i musikområder, campingområder eller i selvstændige områder.

Salgsområderne er serviceområder for publikum og består af områder med boder, hvor der tilberedes mad, og boder, hvor der alene foregår handel.

Erfaringerne viser, at hvor der tilberedes mad, anvendes der oftest F-gas. Det er derfor vigtigt, at der i planlægningsfasen tages højde for mulige F-gas depoter, herunder at placeringen af depoterne opfylder de afstandskrav, som gælder efter de Tekniske forskrifter for F-gas.

Salgsområder med boder, hvor der tillige tilberedes mad, skal endvidere adskilles fra publikum, da der i disse områder er en større mængde brandbart papiraffald.

Affald må ikke anbringes i nærhed af salgsboderne, men skal anbringes i de opstillede containere. Dog må der i eller ved den enkelte salgsbod placeres én affaldscontainer med et rumindhold på højst 1 m³ til brug for mindre mængder af affald, herunder brændbart. Affaldscontainere skal tømmes mindst 1 gang dagligt.

I planlægningsfasen bør der tages hensyn til tilkørselsforholdene for køretøjer, som skal afhente affald, da containerbiler bruger en del plads.

For at sikre en høj brandsikkerhed i salgsområderne skal flugtvejsforholdene for personalet og publikum være gode, og afstandsforholdene for affaldscontainere og F-gas anlæg og depoter skal overholdes. For at opretholde den høje brandsikkerhed kan det være nødvendigt at etablere en form for vagtordning i hvert salgsområde.

Salgsområderne skal opdeles i delarealer på maksimalt 1.000 m², som skal være omgivet af 10 m brede friområder. Friområdetets bredde kan dog reduceres til 5 m, hvis den udvendige overflade af salgsboderne er udført som mindst klasse K1 10 B-s1, d0 [klasse 1-beklædning]. Friområdetets bredde kan tillige reduceres til 5 m under forudsætning af, at der etableres et egentligt slukningsberedskab efter aftale med redningsberedskabet.

Salgsbodernes samlede facadelængde skal for hver 50 m adskilles af 3 m brede friområder, medmindre der etableres et egentligt slukningsberedskab efter redningsberedskabets bestemmelse.

Forsamlingstelte og selskabshuse på over 50 m², kan anvendes som salgsboder under forudsætning af, at forsamlingsteltet eller selskabshuset ikke anvendes til flere end 50 personer.

Da der som oftest færdes et stort publikum i salgsområderne, skal der endvidere tages højde for, at disse områder skal have en størrelse, som kan sikre personalet, der arbejder i salgsboderne. Salgsbodernes bagområder skal være klart afspærret for publikum, og alle flugtveje fra de enkelte salgsboder skal have udgang til bagområderne.

Parkering i salgsområder er ikke tilladt med undtagelse af højst 2 køretøjer pr. bod. Endvidere er det ikke tilladt at campere eller overnatte i salgsområdet. Redningsberedskabet kan dog tillade overnatning af højst 2 personer med tilknytning til den enkelte salgsbod under forudsætning af, at der etableres en ordning med fast vågen vagt, der skal foretage rundring i området efter redningsberedskabets anvisninger.

6 Musikscener og anden underholdning

Opstilling af tribuner, herunder scene- og tilskuerkonstruktioner m.v. i fri luft, som anvendes i forbindelse med sports-, musik- eller lignende arrangementer, er omfattet af byggeloven. Bygningsarbejdet må ikke påbegyndes uden byggetilladelse fra kommunalbestyrelsen (se afsnit 5 om pladsens indretning).

Scener skal opstilles på en sådan måde, at de ikke hindrer publikums adgang til flugtvejene. For udstyr, der anvendes i tilknytning til indendørs opstillede scener, som f.eks. fortæpper, mellemtæpper, bagtæpper, kulisser, sætstykker og dekorationer, gælder der særlige krav til materialernes brandmæssige egenskaber. Såfremt der anvendes materialer, der let kan antændes, såsom bomuld, papir eller hessian, skal disse brandimprægneres, jf. Beredskabsstyrelsens bekendtgørelse om driftsmæssige forskrifter for hoteller m.v., plejehjem, forsamlingslokaler, undervisningslokaler, dagsinstitutioner og butikker.

Bagområderne, der typisk anvendes af personale og kunstnere, bør være adskilt fra publikum. Indretningen af sådanne områder vil være meget forskelligartet, idet anvendelse af telte, vogne, lastvogne m.v. indgår heri. Dette betyder, at flugtvejsforholdene kan være vanskelige at overskue. Områderne anvendes af personer, der som oftest ikke er stedkendte, hvorfor det tilrådes, at der opsættes flugtvejsskilte med anvisningspile, der tydeligt markerer retningen til sikre områder.

Der skal opstilles brandslukningsmateriel efter anvisning af redningsberedskabet.

7 Brandslukning og brandslukningsmateriel

Ved afholdelse af festivaler og andre udendørsarrangementer kan redningsberedskabet kræve, at redningsberedskabet selv eller andre, som redningsberedskabet har bemyndiget hertil, skal være til stede på pladsen som brandvagt. Endvidere kan det bestemmes, at der skal være brand- og redningsmateriel til stede på pladsen. Udgifterne hertil skal afholdes af arrangøren.

Brandslukningsmateriel skal være i overensstemmelse med Arbejdstilsynets regler om indretning af trykbærende udstyr.

Brandslukningsmateriel skal kontrolleres og efterses efter gældende regler. Brandslukningsmateriel skal anbringes synligt og være let tilgængeligt. Anbringelsesstederne skal afmærkes i overensstemmelse med Arbejdstilsynets regler om sikkerhedsskiltning.

For at sikre den optimale mulighed for at slukke eller standse udbredelsen af en brand er det nødvendigt, at der er installeret det rigtige brandslukningsmateriel til formålet.

Ved elinstallationer skal anbringes mindst en håndildslukker i henhold til TF.

I større forsamlingsstelte og selskabshuse skal der ved flugtvejsudgange opstilles mindst et håndsprøjtebatteri eller en trykvandslukker i henhold til TF, således at der maksimalt er 25 m til nærmeste håndildslukker.

I lokaliteter med opvarmning anbringes et håndsprøjtebatteri, eller en trykvandslukker i henhold til TF samt et brandtæppe ved hver flugtvejsudgang.

8 Fyrværkeri og andre brandfarlige effekter

I planlægningsfasen skal arrangøren tillige være opmærksom på, om der under arrangementet af de optrædende eller af andre skal anvendes fyrværkeri, andre pyrotekniske artikler, brandfarlige effekter eller åben ild på scenen eller udendørs.

I fyrværkerilovgivningen er fyrværkeri defineret ved en række kategorier. Enhver anvendelse af fyrværkeri til underholdningsbrug, der er konstrueret til professionel anvendelse som f.eks. scenefyrværkeri og festfyrværkeri til udendørs brug, kræver tilladelse fra det stedlige kommunale redningsberedskab. Dette fyrværkeri må kun anvendes af en godkendt festfyrværker, og anvendelsen skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i Sikkerhedsstyrelsens bekendtgørelse om fyrværkeri og andre pyrotekniske artikler. Der gælder bl.a. specifikke afstands- og sikkerhedskrav.

Anvendelse af godkendt nytårsfyrværkeri uden for perioden 1. december til 5. januar må kun foretages af en godkendt festfyrværker. For brug af godkendt nytårsfyrværkeri gælder ikke krav om tilladelse til anvendelse, men krav om at det bliver anmeldt (senest 14 dage før) til det stedlige beredskab. Redningsberedskabet har efter fyrværkerireglerne mulighed for inden for et nærmere afgrænset område enten helt at forbyde enhver anvendelse af fyrværkeri i det fri i en nærmere angiven periode, eller at fastsætte nærmere vilkår herfor. En betingelse herfor er, at det på grund af ekstraordinære forhold skønnes nødvendigt for at formindske risikoen for brand.

Arrangøren bør derfor i god tid før arrangementet (senest 14 dage før) tage kontakt til det stedlige kommunale redningsberedskab, hvis der skal opnås tilladelse til brug af fyrværkeri. Hvis de optrædende ønsker at bruge andre effekter, f.eks. anvendelse af gasgeneratorer til frembringelse af ildkugler og tilsvarende, er det vigtigt, at der i god tid fremsendes dokumentation for disse aggregaters opbygning og en sikker anvendelse.

Det skal fremgå af ansøgningen, hvordan risikoen for skader på personer og værdier samt gener for det omgivende miljø minimeres. Det skal endvidere fremgå af ansøgningen, hvordan arrangøren vil opfylde afstands- og sikkerhedskravene. Det er ikke tilstrækkeligt, at udelukkende anføre sikkerhedsafstande. Større arrangementer tiltrækker en større forsamling af mennesker og en vurdering af risici ved det enkelte arrangement er nødvendig.

Udenlandske festfyrværkere, som ønsker at anvende professionelt fyrværkeri i Danmark, skal forinden arrangementet (senest 30 dage før) anmelde erhvervet til Sikkerhedsstyrelsen, jf. bekendtgørelsen om gensidig anerkendelse. Sikkerhedsstyrelsen udsteder herefter godkendelse som festfyrværker, som skal kunne fremvises til det stedlige beredskab.

Det er efter Beredskabsstyrelsens tekniske forskrifter for forsamlingstelte, selskabshuse, salgsområder og campingområder, som ikke er omfattet af campingreglementet, ikke tilladt at anvende fyrværkeri i campingområder.

9 Installationer

Der forefindes ofte en række forskellige installationer, der har betydning for brandsikkerheden, f.eks. el-, gas- og vandinstallationer. Generelt er det sådan, at disse installationer skal overholde gældende regler på det enkelte område: Elinstallationer skal overholde bestemmelserne angivet i stærkstrømsbekendtgørelsen, og gasinstallationerne skal overholde bestemmelserne i Gasreglementet.

I forbindelse med tilberedning af mad og opvarmning af f.eks. telte ønskes ofte anvendt F-gas. Her skal man som arrangør være opmærksom på Beredskabsstyrelsens regler for opbevaring og håndtering af oplag og anlæg med F-gas (Tekniske Forskrifter for F-gas). Det er vigtigt, at der udarbejdes en samlet plan over placeringen af disse anlæg samt de tilhørende oplag af gasflasker, idet der skal ske en godkendelse heraf hos redningsberedskabet.

Endvidere kan det være en fordel for både arrangøren og redningsberedskabet, at det er den samme installatør, der foretager godkendelsen af alle installationerne, idet godkendelses- og koordineringsarbejdet herved lettes meget.

10 Anvendelse af sportsarenaer til arrangementer

De seneste år er det blevet mere og mere almindeligt at anvende sportsarenaer og lignende til arrangementer og begivenheder, som de oprindeligt ikke har været tiltænkt til. Dette kan give nogle problemstillinger vedrørende bl.a. flugtveje, som man skal være opmærksom på. Man kan som arrangør påregne, at skulle lave en beskrivelse af arrangementet (risikovurdering), som ved andre store arrangementer.

Stadions er normalt indrettet med flugtveje fra tilskuerpladserne på tribunerne, og der kan derfor opstå problemer når man anvender plænen som publikumsområde. Her skal man især være opmærksom på flugtvejenes antal og bredde samt afstanden til nærmeste flugtvej.

Som i forsamlingsstelte og selskabshuse kan det være nødvendigt at opsætte barrierer/multibarrieresystemer i forbindelse med f.eks. "crowd-control". Her er det vigtigt, at barriererne/ multibarrieresystemerne ikke ændrer på flugtvejene, og at der stadig er forsvarlige rednings- og slukningsmuligheder i tilfælde af brand eller panik. Opsættes der barrierer i en sportsarena, medfører det som oftest krav fra kommunalbestyrelsen (redningsberedskabet) om pladsfordelingsplan.

Multibarrieresystemer er ofte indrettet med en smal indgang og udgang for at sikre, at der ikke kommer flere mennesker ind i området foran scenen, end sikkerheden tillader. Det skal sikres, at disse mennesker hurtigt og forsvarligt kan forlade området, som multibarrieresystemet omkranser og videre til det fri, i tilfælde af en nødsituation.

Det kan være nødvendigt med større flugtvejsskilte i forbindelse med anvendelse af plænen som publikumsområde, da de skal kunne ses fra det fjerneste punkt på plænen. Skiltene skal være udført i overensstemmelse med Arbejdstilsynets regler for sikkerhedsskiltning, hvori der henvises til DS 734 del 1 og 2. Se også afsnit 5.

Udover ved flugtvejsdøre er det vigtigt, at der er den nødvendige plads til at kunne modtage det antal mennesker, arrangementet er dimensioneret til, ellers vil der kunne opstå en prop i flugtvejene. Det kan være en fordel at have vagtpersonale ved udgangene, som kan hjælpe med at få folk væk fra området uden for udgangene. Man skal være opmærksom på, at ved anvendelse af plænen til publikumsområde, kan et stadion rumme et væsentlig større antal personer end under den sædvanlige drift.

Udover problemstillingerne angående flugtveje kan det være nødvendigt at forholde sig til, hvordan man vælger at planlægge indgange, udgange, salgsboder, toiletfaciliteter osv., så der ikke kommer for mange modsatrettede menneskestrømme, da dette vil kunne besværliggøre folks bevægelighed, og dermed kan skabe panik.

Yderligere kan det også være nødvendigt at overveje, om man skal etablere præhospitale foranstaltninger i forbindelse med et arrangement af denne karakter.

11 Beredskabsplanlægning

I forbindelse med større arrangementer bør der udarbejdes en beredskabsplan, således at paratheden over for uønskede hændelser optimeres. Et egentlig krav herom kan også fremsættes af redningsberedskabet.

En beredskabsplan kan have et meget varieret indhold alt efter arrangementets størrelse og art. Det vigtigste for en sådan plan er dog, at den er let forståelig og direkte anvendelig.

En beredskabsplan angående brandmæssige forhold kunne eksempelvis have følgende indhold:

- Formål, herunder samarbejde med relevante myndigheder.
- Beredskabsorganisation.
- Personalets kvalifikationer.
- Alarmering og kommunikation.
- Evakuering, flugtveje, samlingssted(er), slukningsmateriel og førstehjælpsudstyr.
- Håndtering af medier.
- Personaleinstruktion.
- Øvelser.
- Instrukser.

12 Byggetilladelse til telte

Af Erhvervs- og Byggestyrelsen

Når man ønsker at opsætte et telt, en tribune, en scene eller lignende, skal man være opmærksom på, hvorvidt byggeloven finder anvendelse.

Byggeloven finder som udgangspunkt alene anvendelse på faste bygninger og konstruktioner. Byggeloven gælder dog også ved flytbare konstruktioner, hvis disse ønskes benyttet, som om de var faste konstruktioner. Transportable konstruktioner kan eksempelvis være telte, tribuner, scener m.v.

Det betyder, at hvis et telt, ønskes benyttet som et en bygning, og der i den forbindelse vil være mange personer, der opholder sig i teltet samtidigt, vil byggeloven gælde, og der skal derfor søges om byggetilladelse, inden teltet sættes op. Dette fremgår af byggelovens § 2, stk. 3.

Byggetilladelse skal søges hos den kommune, hvor teltet ønskes opsat. Ved vurderingen vil kommunen blandt andet se på, om det vil være sikkerhedsmæssigt forsvarligt at sætte teltet op. Det er altid en konkret vurdering, som kommunen skal foretage. Ved vurderingen kan det således have betydning, hvilket formål konstruktionen skal bruges til, hvor mange mennesker, der skal benytte konstruktionen, hvor og hvordan konstruktionen er placeret i forhold til omgivelserne osv.

Når man har fået byggetilladelse kan man begynde at sætte konstruktionen op. Man må dog ikke tage teltet eller andet i brug, før man har fået en ibrugtagningstilladelse af kommunen. Kommune kan tjekke, at teltet er sat op i overensstemmelse med byggetilladelse. Først når kommunen har udstedt en ibrugtagningstilladelse, må teltet tages i brug.

Hvis kommunen bliver opmærksom på et ulovligt forhold i henhold til byggeloven, skal kommunen sørge for, at forholdet blive bragt i orden. Det kan ske ved, at kommunen udsteder et påbud til bygningsejeren om at lovliggøre forholdet.

Hvis en midlertidig konstruktion er opstillet og taget i brug, uden der er indsendt en ansøgning om byggetilladelse til kommunen, kan kommunen gribe ind. Kommunen kan blandt andet gribe ind ved at udstede en standsningsmeddelelse i henhold til byggeloven. Herefter kan konstruktionen kun lovligt tages i brug igen, når der er givet byggetilladelse.

Man skal være opmærksom på, at byggeloven også finder anvendelse, hvor en bygning ønskes brugt til andre formål, end det der er givet byggetilladelse til. Som det eksempelvis er nævnt under pkt. 10, skal der søges om byggetilladelse, såfremt man ønsker at anvende en sportsarena til afholdelse af en koncert, og der ikke er meddelt tilladelse til dette i den oprindelige byggetilladelse.

Mindre telte og pavilloner, der sættes op i private haver til brug for bryllupper og andre private begivenheder, vil normalt ikke falde ind under byggelovens anvendelsesområde.